

INDHOLD

FORORD	7
1. HVORFOR LÆSE DEWEY I DAG?	11
2. DEWEYS LIV OG INTELLEKTUELLE UDVIKLING ..	21
3. DEWEY OG PRAGMATISMEN	30
4. FILOSOFISKE GRUNDTEMAER	43
5. DEWEYS GLEMTE PSYKOLOGI	86
6. ETIK OG VÆRDIER	136
7. FÆLLESSKABETS PÆDAGOGIK	173
8. UDFORDRINGER TIL DEWEY	210
LITTERATUR	220
NAVNEREGISTER	231
EMNEREGISTER	233

FORORD

En bog om John Dewey kan skrives fra mange vinkler, da hans videnskabelige produktion er uhyre alsidig. Min egen tilgang til Dewey har primært været gennem psykologien og sekundært filosofien. Da jeg begyndte arbejdet med denne bog, var jeg i gang med min ph.d.-afhandling i psykologi, hvor jeg arbejdede med (og stadig arbejder med) spørgsmålet om psykologiens moralske forudsætninger og implikationer. Jeg er uddannet i både filosofi og psykologi og havde i forbindelse med mit ph.d.-projekt læst nogle tekster af Dewey, og efterhånden som mit arbejde skred frem, blev det klart for mig, at hver gang jeg mente at have fundet på noget nyt og vigtigt, så havde Dewey formuleret det bedre og tænkt det dybere igennem for 100 år siden. Jeg opdagede, at der i Deweys tekster ligger en rig kilde til gentænkning af ikke bare psykologiens, men også soci- alvidenskabernes, pædagogikkens, etikkens, politikens og endda naturvidenskabernes grundspørgsmål på en måde, som mennesker i dag vil kunne få stor gavn af. Derfor gav jeg mig yderligere i kast med at læse rundt omkring i Deweys særdeles omfangsrige forfatter- skab (Deweys samlede værker fylder 37 tykke bind!), og jeg erfa- rede, at der andre steder i verden er en lignende gryende opfattelse af, at Dewey har noget vigtigt at lære nutidens mennesker: Frem for alt at det moderne menneskes erfaring af tilværelsens kontingens (mangel på nødvendighed) ikke betyder, at vi er uden midler til for- nuftig sameksistens, brugbar videnskab og en objektiv moral.

Selvom denne bog frem for alt er en introducerende fremstilling og fortolkning af Deweys tekster, inddrager jeg også mere nutidige diskussioner, både som kontrastpunkter til tydeliggørelse af Deweys position, og for at demonstrere aktualiteten af Deweys indsigter. Ek- sempelvis inddrages korte diskussioner af moderne videnskabsteori (fx Bruno Latour) og teorier om situeret kognition (fx Jean Lave)

som eksempler på aktuelle tankegange, der deler vigtige grundantagelser med Dewey, mens eksempelvis moderne informationsprocesseringspsykologi kritiseres ud fra Deweys perspektiv. Bogen er overordnet et positivt forsøg på at vise *styrken* ved Deweys position, men det afsluttende kapitel søger alligevel at udfordre Deweys perspektiv på en række centrale punkter.

I tekster om Dewey anvendes ofte en lidt speciel referenceteknik, som jeg ikke har overtaget i denne bog. Deweys samlede værker er udgivet i en fornem udgave i tre hoveddele mellem 1969 og 1991 af Southern Illinois University Press med Jo Ann Boydston som hovedredaktør. I sekundærlitteraturen refereres sommetider til disse hoveddele som EW (*Early Works*), MW (*Middle Works*) og LW (*Late Works*) og med angivelse af det relevante bind. I denne bog har jeg dog valgt primært at referere til de almindeligt publicerede bøger og artikler af Dewey, og kun undtagelsesvist til de samlede værker. Dette har jeg valgt, da de almindelige bøger formentlig vil være lettere tilgængelige for læsere, der måtte ønske at følge mine referencer til Deweys egen tekst. De fleste biblioteker har udgaver af Deweys bøger, mens kun nogle få forskningsbiblioteker i Danmark har de samlede værker. I øvrigt er mange af Deweys bøger særdeles billige at erhverve sig gennem internet-boghandler.

Jeg har valgt en skrivestil med relativt mange citater, og hvor jeg ikke citerer direkte, har jeg også bestræbt mig på at henvise præcist til det relevante værk med angivelse af sidetal. Dette skyldes, at der langt fra er enighed om fortolkningen af Dewey, hvorfor jeg har vurderet det som vigtigt, at læseren let kan få førstehåndskendskab til Deweys egne ord. I øvrigt har jeg selv oversat samtlige citater, der anvendes i denne bog, bortset fra citaterne fra *Experience and Education*, som blev oversat af Hans Fink i 1969 med den danske titel *Erfaring og opdragelse*.

Jeg vil takke Anne Grete Holtoug fra Hans Reitzels Forlag for opfordringen til at skrive bogen samt for kyndigt redaktørarbejde, og Hans Fink for venligt at have henvist til mig som mulig forfatter til en bog om Dewey. Desuden skal Alan Costall, Jacob Klitmøller, Peter Musaeus og Lene Tanggaard Pedersen have stor tak for at

have været behjælpelige med nyttige kommentarer til manuskriptet. Endelig en tak til min familie – Signe, Jens og Karl – for at acceptere mit ønske om så ofte at sidde og skrive ved computeren! Bogen er til jer.